

252. Adde ex Arriaga de incarn. disp. 27. sec. 3. n. 24. equivocationem, & univocationem nominum, non attendi penes rectum, & obliquum, sed penes res significatas per expressum, seu explicitum significatum: hoc autem, ait, esse illud, à cuius abstracto derivatur vox concreta, ut à Deitate DEUS, à personalitate persona, ab albedine album, ab humanitate homo; nam, quamvis e.g. albedo non significetur in recto, tamen explicitè, & expressè significatur in concreto album: cum ergo terminus homo expressè significet humanitatem, & hæc datur in Christo, univocè de ipso prædicabitur homo: & rectè univocè de equo, & ove, & muro, prædicatur vox album, etsi subiecta plurimum differant.

Ex his inferit idem auctor disp. 54. de Trinit. sec. 1. subsec. 3. n. 11. si una Persona Divina assumeret plures humanitates, non futuros plures homines; quia scilicet recti non multiplicarentur: si autem duæ Personæ assumerent duas humanitates, essent absque dubio plures homines: quodsi autem duæ, vel tres Personæ, assumerent eandem humanitatem, ait, fore plures homines; quia in hoc casu recti multiplicarentur: in quo recedit à S. Thoma, & communi: habet tamen pro se Nominales, Marfilium, Gabrielem, & Cajetanum citatos à Suarez tom. 1. in 3. p. disp. 13. sec. 2. §. Quarta difficultas. & certè, nisi obstaret auctoritas Angelici, mihi placeret hæc sententia; quia dilucidè explicat multiplicationem concretorum; quod enim objicitur, sic etiam fore tres DEOS, jam antè occupatum est n. 250.

ARTICULUS VIII.

Solvuntur Reliquæ Objectiones.

253. **O**B. 6. contra 5. conclusionem. S. Anselmus l. 2. cur DEUS homo c. 9. ait. Plures enim Persona nequeunt, unum, eundemque hominem assumere in unitatem persona; quare in una persona tantum hoc fieri necesse est: ergo. Confirm. Sola Divina natura, utpote infinita, potest terminari tribus personis: ergo id non potest natura creata. Resp. Arriaga disp. 27. de incarn. n. 21. negat conseq. atque, etsi contrarius sit S. Anselmus, non tamen propterea deferendam sententiam S. Thomæ, & aliorum communiter. Puto tamen, si possint SS. Patres commodè explicari, id reverentiæ ipsis debita dandum, ut exponantur potius benignè, quam apertè deferantur. Resp. igitur cum S. Thoma 3. p. q. 3. a. 6. in corp. & aliis, dist. consil. plures Personæ non possunt assumere unam naturam ita, ut fiant una Persona. conc. conseq. ut fiant, aut maneant plures Personæ. neg. conseq. S. Anselmus expressè loquitur de assumptione in unitatem persona: manerent autem semper tres Personæ; quia, licet qualibet assumeret sibi

humanitatem in unitatem personæ, non tamen illam assumeret in unitatem ejusdem personæ, e.g. Pater assumeret humanitatem, non in unitatem Personæ Filii, sed in unitatem alterius Personæ, scilicet Patris. Ad confirm. dist. ant. sola Divina natura potest terminari tribus Personis connaturaliter, conc. ant. supernaturaliter, aut obedientialiter. neg. ant. & sub eadem dist. conc. vel neg. conseq.

254. Ob. 7. Non potest effectus dependere, nec supernaturaliter, à duplici causa totali: ergo nec natura à duplici subsistentia. Confirm. 1. Una subsistentia Divina jam explet capacitatem naturæ humanæ: ergo altera non potest addi. Confirm. 2. Natura creata, si jam sit terminata subsistentiâ propria, non potest terminari subsistentiâ alienâ creatâ: ergo, si jam sit terminata unâ subsistentiâ Divinâ, multò minùs poterit terminari aliâ subsistentiâ Divinâ. Resp. 1. neg. ant. quod negavi in philosophia cum gravissimis auctoribus: & certè necdum video implicantiâ in actione duplici totali supernaturaliter possibili: sed ne videar nihil niti sententiis philosophicis non certis.

Resp. 2. om. ant. neg. conseq. Duplex illa actio esset modus, & juxta patronos sententiæ, negantis ejus possibilitatem, non haberet finem prudenter intendibilem. At verò subsistentia Divina non esset modus, & haberet finem prudentissimè intendibilem, scilicet incarnationem alterius Personæ. Imò in hoc casu essent effectus, ut ita loquar, vel concreta diversa: scilicet Pater incarnatus, Filius incarnatus &c. seque haberent, ut albedo, & dulcedo, in eodem subiecto, quod reddunt album, & dulce: adeoque non est paritas formalis cum duplici actione totali. Ad 1. confirm. neg. ant. nam una Persona non explet capacitatem supernaturalem, vel obedientialem naturæ humanæ: & de hac debet loqui objectio; capacitas enim naturalis non datur in natura humana ad personalitatem Divinam.

255. Ad 2. confirm. neg. conseq. In nostra maxime sententia, cum subsistentia creata sit negatio unionis cum ente perfectiori, est impossibile, ut addatur altera subsistentia creata: e contra Divina subsistentia non est talis negatio. Sed etiam in opposita sententia adstruente modum, non est paritas à subsistentia creata ad Divinam; natura enim, accedente altera subsistentia creata, semper uniretur perfectiori, saltem perfectiori complexo, quod oriretur ex una natura, & duabus subsistentiis, adeoque jam esset complexum perfectius, quam si adesset tantum una subsistentia: & hinc illa natura non amplius haberet subsistentiam creatam, saltem propriam, quæ excludit essentialiter unionem cum omni ente perfectiori, in quo subsistat.

At verò Divina subsistentia inprimis non est modus, nec excludit essentialiter aliam subsistentiam Divinam: ut patet in natura Divina, quam tres subsistentiæ Divinæ termi-

terminant. Dein complexum ex natura, & duabus subsistentiis Divinis non esset aliquid perfectius, sicut tota SS. Trinitas non est aliquid perfectius, quam qualibet Persona, ut sentimus omnes cum S. Augustino form. 38. de tempore sub medium dicente: *Tantus solus est Pater, vel solus Filius, vel solus Spiritus Sanctus, quantum est simul Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus.*

An autem absolute possint duæ qualescunque creatæ subsistentiæ (in sententia eorum; qui defendunt subsistentiam creatam esse quid positivum) terminare eandem unam naturam creatam, vide apud Arriagam disp. 27. de incarnat. sec. 3. n. 18. ubi admittit, id esse possibile, reclamantibus Vafquo, & Gormaz, qui posterior ait, per additionem alterius subsistentiæ, vel naturæ, jam fieri nobilissimum compositum, adeoque non amplius sistere illam naturam in se. Mihi non vacat examinare ea, quæ meam sententiam non attingunt.

256. Ob. 8. Si unirentur plures Personæ Divinæ eidem humanitati, daretur communicatio idiomatum inter ipsas, & Pater posset dici Filius: sicut defacto ratione unionis DEUS dicitur homo: sed hoc est absurdum: ergo. Confirm. Personalitas altera faceret tantum ens per accidens, cum natura jam habente aliquam personalitatem aliam: atqui personalitas non potest facere ens per accidens: ergo non potest in tali casu dari. Resp. neg. ma. cum enim facti illorum concretorum non identificarentur (recti enim essent Personæ, ut dictum n. 118.) non daretur ea communicatio, ut patet ex n. 115. & seq.

Ad confirm. retorq. arg. in personalitatibus Divinis ut terminantibus naturam Divinam: an enim personalitas Filii facit tantum ens per accidens cum natura Divina, jam habente personalitatem Patris? in forma neg. ma. nam etiam altera personalitas completeret substantialiter naturam humanam in alia ratione, in qua id non faceret prior personalitas, & faceret aliud compositum substantiale: quin imò qualibet personalitas esset primum prædicatum sub ratione hujus personæ, adeoque qualibet in sua ratione esset primum, & per se, subsistentia hujus naturæ; nec enim una personalitas præsupponeretur ad alteram, nec una attribueretur alteri.

257. Ob. 9. Si sufficit capacitas supernaturalis, vel obedientialis, vel si sufficit, naturam esse incompletam supernaturaliter, aut obedientialiter, tunc poterit etiam natura humana compleri à natura Divina; nam etiam ab hac poterit perfici: sed hoc est fallum: ergo. Confirm. SS. Patres sic arguebant: Ubi non datur incomplementum substantiale, non potest fieri ens per se: atqui in natura humana, quæ jam esset terminata unâ subsistentiâ Divinâ, non daretur incomplementum substantiale: ergo non potest fieri unum ens per se: hoc autem deberet posse fieri; si alia etiam Personæ possent assumere humanitatem eandem: ergo.

Resp. vel adversari supponunt, quòd in DEO datur subsistentia absoluta: & neg. mi. ex dictis n. 171. vel negant istud contra communiorem: & neg. ma. disparitas autem est; quia tunc non potest uniri natura humana in unitatem subsistentis; quia non daretur subsistentia: nec in unitatem naturæ; quia hoc aliunde est impossibile ex dictis n. 172. ergo non possunt istæ duæ naturæ convenire in unum compositum.

Ad confirm. Ut dictum n. 171. alia sunt complementa positiva, alia negativa suppositi. Sed hoc isthic omisso dist. ma. SS. Patres arguebant, non posse fieri ens per se, quando non datur incomplementum substantiale naturale, seu quando substantia in ratione suppositi completa est naturaliter. conc. ma. quando substantia tantum completa est supernaturaliter. neg. ma. & dist. sic mi. neg. conseq. SS. Patres loquebantur de completionem, per quam natura fieret sui juris, seu de subsistentia naturali; & hinc rectè arguebant; nam, si quis est sui juris, nemini alteri potest simul esse subiectus, sub ea ratione, sub qua sui juris est: & sic natura, completa naturaliter, suo modo per negationem unionis, & ratione hujus sistens in se, ac existens sui juris, non potest terminari ullâ aliâ subsistentiâ, ut est clarum.

Non autem loquebantur SS. Patres de completionem supernaturali, per quam natura fit juris alterius; qui enim non est juris sui, sed alterius, potest subesse pluribus dominis: & sic natura humana assumpta ab una Persona Divina, atque in ea subsistens, ac juris alieni effecta, potest terminari pluribus subsistentiis, per quas ponitur sub jure plurium; in hoc enim nullum est absurdum.

DISPUTATIO III.

De Causa Finali Incarnationis.

258. **M**ulta complectitur hæc disputatio: & primò quidem in ea agendum est de fine incarnationis: non quidem de fine in creatore; hic enim in omnibus rebus est DEUS, qui omnia propter semetipsum operatur: sed de fine creato, an hic fuerit sola redemptio hominis, adeoque Christus non venisset, si Adam non peccasset: vel an etiam finis fuerit excellentia ipsa mysterij, quo casu Christus venisset, etsi Adam non peccasset. Quærendum dein de infinito valore meritum Christi: de malitia, sive finita, sive infinita peccati: de satisfactione pro peccato, an possit dari ab homine puro, an à solo homine-DEO: & num ab isto data fuerit ex rigore justitiæ, vel an duntaxat ex acceptatione benevola DEI: & si quæ alia sunt quæstiones connexæ, ex quibus dignitas meritum Christi magis elucet. sic igitur

QUESTIO I.

De Primatu Christi in Ordine Decretorum DEI.

ARTICULUS I.

Prænotanda ad statum questionis rectè intelligendum.

259. **S**uppono hic, quod cum S. Thoma docui, & fusè probavi in tract. de DEO à n. 521, scilicet actus contingentes intellectus, & voluntatis Divinæ, esse adæquatè intrinsecos, nec compleri per aliquam entitatem, seu absolutam, seu modalem, extrinsecam, & creatam; etsi enim debeat in hac sententia admitti aliquod mysterium, seu distinctio aliqua virtualis inter prædicata necessaria, & contingentia DEI, tamen puto, SS. Patres, longè citius admisituros fuisse aliquod mysterium in DEO, quam ea, quæ admittunt debent adverbis, e. g. quod denominatio DEI volentis non sit simultanea, sed successiva, sicut mensis, & annus: quod DEUS non sit liber ad nolendum quidquam creare, & maxime non sit liber ad omittendam omnem creaturam, ex hoc potius, quam ex alio fine: adeoque, quod DEUS non potuisset ita decernere: *Nolo producere mundum; quia prævideo lapsum Adamum, quamvis non curarem solum lapsum Luciferi: cum tamen eadem nolitio possit esse sæpe utilis ad plures fines &c.*

Hæc subus ibi deduxi, & hic suppono; si quis enim defenderet, actus DEI contingentes, seu decreta Divina, compleri per aliquid extrinsecum, & maxime, si vellet ea compleri per ipsam rem volitam, e. g. decretum incarnationis per ipsum Christum, ut redemptorem, videretur hæc questio fermè esse sublata; nam, si decretum involvat Christum, ac ejus passibilitatem &c. utique vi præsentis decreti Christus non venisset, si Adam non peccasset; quia tunc non fuisset passibilis: imò, etiam admittatur pro complemento modus, de quo in tract. de DEO n. 537, tamen videtur difficulter perceptibile, quomodo modus ille abstrahat à Christo ut passibili. Unde saltem facilius agitur hæc questio in sententia identificantium adæquatè actus contingentes cum DEO, quam proinde suppono.

260. Advertendum hic ulterius est, duplicem esse Theologorum sententiam circa decreta DEI, etiam adæquatè intrinseca. Aliqui admittunt in DEO plura decreta virtualiter distincta, ita, ut unum non decernat idem, quod alterum, vel etiam unum pro priori præsupponatur ad alterum. Alij verò statuunt in DEO unicum decretum, etiam virtualiter indivisibile, quo DEUS simul, & semel, etiam virtualiter indivisibiliter, omnia decernat: & quidem in tract. de DEO à n. 557, defendi unitatem etiam virtualem decreti Divini, in quo sistema-

te clarum est, admitti debere, quod Christus vi præsentis decreti, formaliter talis, non venturus fuisset, si Adam non peccasset; cum enim decretum hoc indivisibiliter sit etiam permissio lapsus Adami: cum etiam habuerit pro objecto voluto omnes fines, ob quos Christus venit, inter quos absque dubio etiam est reparatio hominis lapsi, non potuisset existere hoc decretum, nisi homo lapsus fuisset.

Quæri tamen potest, an stante hoc systemate Christus venisset vi præsentis decreti, saltem arguitivè, ut ait Elparza l. 9. de incarnat. q. 17. §. Ultimo jam ea questio, hoc est, an ex modo tendendi hujus decreti colligi possit, quod eo casu, quo Adam non peccasset, DEUS tamen per aliud decretum, quod non habuisset pro objecto, seu fine, redemptionem hominis, Christum mittere decrevisset, ita, ut hoc decretum defacto existens intenderit incarnationem, non tantum propter redemptionem, sed etiam propter dignitatem mysterij, vel alium finem, qui independenter à redemptionis necessitate, movisset DEUM ad Christum mittendum: adeoque decretum defacto existens respexerit duos fines incarnationis, quorum unus fuerit dignitas mysterij &c. qui, licet non fuerit, hic & nunc, totalis in actu secundo (quia in actu secundo fuit conjunctus alteri fini, scilicet redemptioni hominum) fuerit tamen totalis in actu primo, ita, ut etiam absente altero movisset DEUM ad ponendam incarnationem.

261. Qui verò admittunt decreta DEI virtualiter multa, inter alia adducunt etiam duo, quorum unum vocant *intentionum*, alterum *executivum*: de quibus videtur Gormaz de incarnat. n. 775. Prius, seu *intentionum* est, quo DEUS præcendit suo modo à circumstantijs rei, & rem ipsam tantum intendit: alterum, seu *executivum*, est, quod sublequitur, & vult rem cum omnibus circumstantijs; unde executivum, quidem intendit idem, quod intentionum: sed sæpe intendit adhuc aliquid aliud, & ex alijs finibus. Afferunt hi auctores exemplum ex 1. Reg. 16. Ibi DEUS voluit, ut Samuel iret in Bethleem, & ungeret Davidem in regem: ecce decretum intentionum. Samuel opposuit, quod hac ratione adire debeat periculum vitæ; eoque Saul hoc audio ipsum esset occisurus. Respondit Dominus, ut simul sumeret vitulum, quem dein offeret, & diceret: *Ad immolandum Domino veni. v. 2.* ecce decretum executivum, quod præter unctionem Davidis, voluit etiam sacrificium, & consequenter voluit iter Samuelis ob duplicem finem.

In hac sententia questio hæc clarè agitari potest, & quæri, an Christus, qui ratione decreti executivi venit passibilis, ut futurus Redemptor naturæ humanæ lapsæ, etiam venisset ratione decreti intentioni, etiam si Adam non peccasset, quamvis non passibilis: verbo, an Christi adventus jam fuerit decretus ante prævisionem peccati Adami: quo

quo casu venisset etiam hoc non peccante, quanquam in carne impassibili: nec ut redemptor, saltem reparativus, sed ut doctor, & exemplum, caput Ecclesiæ, auctor omnium gratiarum, promotor maximus gloriæ DEI &c. An verò prius fuerit prævitium peccatum Adami, absolute futurum, & postea primum, tanquam remedium, decretus fuerit adventus Christi, non decernendus, si peccatum commissum non fuisset: quo casu Christus venisset tantum in carne passibili, & non aliter, consequenter non venisset, nisi Adamo peccante.

262. Ex hoc etiam intelligi potest, quid sit *ordo decretorum DEI*; nam, qui adducunt decretum unicum, virtualiter indivisibile, non admittunt alium ordinem, nisi formalem, sive pro conceptum, qui consistit in hoc, quod, dum una res decernitur prior, quam altera, vel propter alteram, decretum DEI, quatenus tendit in objectum, censetur per hanc formalitatem esse prius seipso, seu altera sua formalitate, per quam idem decretum tendit in objectum posterius. Qui verò admittunt decreta virtualiter distincta, non quidem admittunt ordinem temporis inter decreta; cum omnia sint ab æterno: nec ordinem prioritatis naturæ realem; cum omnia decreta sint realiter identificata: sed admittunt ordinem, quasi prioritatis naturæ virtualem, quatenus decreta sunt virtualiter distincta, & unum suo modo præsupponitur ad alterum.

Hinc distinguunt etiam in decretis Divinis signa naturæ virtualiter talia: & sic decretum intentionum est in signo priori ad executivum: decretum permissivum peccati est in signo priori ad condemnativum peccatoris, vel etiam ad remissivum peccati: decretum indifferens est in signo priori ad decretum prædestinativum. Unde hæc questionem aliqui etiam sub his terminis proponunt, an Christus decretus fuerit in priori formalitate, vel in signo priori ad Adamum: quo casu venisset ille, quamvis hic non peccasset: an verò in priori formalitate, vel signo, decreta fuerit creatio Adami, & postea, cum hic prævilus fuerit lapsus sub his auxilijs gratiæ, in secundo signo, vel formalitate decreti, permissum fuerit ejus peccatum: ac demum in tertia formalitate, vel tertio signo, decretus Christus Redemptor reparativus: quo casu Christus non venisset, casu quo Adam non peccasset.

Hic adhuc notandum, ista signa aliquando ab aliquibus adhuc minutius dividi, quatenus scilicet pluribus, invicem subordinatis objectis, exactius explicandis assumuntur, vel adducuntur plura signa: aliquando autem, ne multitudo rerum memoriam fatiget, ab alijs pauciora statui, & objecta plura uno signo comprehendere, quæ possent accuratius pluribus signis explicari; quare mirum nemini videri debet, si aliquando aliquis auctorum plura talia signa statuat, quam alter.

263. Jam, quod potuisset poni incarnatio, etiam Adam non peccasset, nemo dubi-

tar: sicut enim iuit in plena libertate DEI, ut diximus statim à n. 39. absque ulla necessitate, vel physica, vel morali, mittere, vel non mittere Christum: ita quoque fuit in plena ejus libertate, decernere adventum Christi, etiam pro casu, quo Adam non peccaret, vel eum non decernere. Quare non de possibili, sed de actuali decreto, vel formaliter, vel arguitivè tali, hæc queritur. Cum autem hoc quoque decretum fuerit in plena libertate DEI, ex ratione, saltem sola, decidi vix, ac ne vix quidem, hæc controverfia potest; hinc maxime autoritate agendum; &, ut aliz res, quæ stant in liberrimo arbitrio DEI, ita & questionis hujus solutio est ex Scripturis, & Patribus potissimum interenda. Eit autem controverfia hæc inter speculationes tractatus de incarnatione satis celebris, & de ea Mairius Scotista celeberrimus in 3. sent. disp. 4. de Satisfactione Christi q. 1. n. 1. ut ait: *Hæc est celeberrima controversia inter omnes, ad tertiam partem, vel tertium librum sententiarum spectantes, in qua est sermo de causa finali incarnationis: & post pauca addit: Utillissima est questio, cum queratur primum, & adæquatum incarnationis motivum.* Forte tamen eam non ita æstimat S. Thomas, ut videtur posse colligi ex ejus verbis mox referendis.

264. Duplex jam est sententia. Prima est communiter Thomistarum cum pluribus ex nostris, qui docent, DEUM in primo signo decrevisse independenter ab incarnatione totum rerum ordinem, qui antecessit peccatum: in secundo signo prævidisse peccatum: in tertio signo decrevisse incarnationem Verbi, tanquam ejus remedium: & juxta hanc opinionem Christus non venisset Adamo non peccante, sive in innocentia perseverante. Altera sententia est Scoti in 3. disp. 7. q. 3. §. Sed hic sunt duo dubia, quem sequuntur Scotistæ, item Suarez tom. 1. in 3. p. disp. 5. sec. 2. §. Dico ergo primo. & sec. 4. it. dem §. Dico ergo primo. & rursus sec. 6. initio. Gormaz de incarnat. n. 779. & seq. Elparza l. 9. de incarnat. q. 17. §. ultimo. Thyrlus Gonzalez, Ulloa, Pallavicinus, & alij plures.

265. Quid S. Thomas censuerit, ex ipis ejus verbis colligi potest: ita autem loquitur S. Doctor in 1. ad Timoth. c. 1. lect. 4. *Hæc questio non est magne auctoritatis; quia DEUS ordinavit fienda, secundum quod res fienda erant: & nescimus, quid ordinasset, si non prævidisset peccatum: nihilominus tamen auctoritates videntur expresse sonare, quod non fuisset incarnatus, si non peccasset homo, in quam partem ego magis declino, item in 3. sentent. disp. 1. q. 1. n. 3. in corp. ait: Alij verò dicunt, quod, cum per incarnationem Filius DEI non solum liberatio à peccato, sed etiam humana natura exaltatio, & totius universi consummatio facta sit, etiam peccato non existente, propter has causas incarnatio fuisset: & hoc etiam probabiliter sustineri potest. & postea ad 7. Ad ea verò,*

qua in contrarium obijciuntur, potest responderi secundum aliam opinionem, quod auctoritates illa loquuntur de adventu in carne passibili ad redimendum; redemptio enim non fuisset, nisi servitus peccati praecessisset: & non de adventu in carne simpliciter.

Tandem 3. p. q. 1. a. 3. in corp. ait: Cum in Sacra Scriptura ubique incarnationis ratio ex peccato primi hominis assignetur, convenientius dicitur, incarnationis opus ordinatum esse a DEO in remedium contra peccatum, ita, quod peccato non existente incarnatio non fuisset, quamvis potentia DEI ad hoc non limitetur; potuisset enim etiam peccato non existente DEUS incarnari. Ex quibus habetur, Angelicum, et magis inclinet in sententiam negantem adventum Christi pro casu omitti peccati, eamque dicat convenientiorem, tamen etiam oppositam censere probabilem: imò ferme ejusdem cum opposita probabilitatis, maxime, cum etiam pro eadem ad argumenta opposita respondeat.

Accedit, quod Angelicus 1. p. q. 93. a. 1. in corp. statuat principium, ex quo lententia affirmans, Christum etiam Adamo non peccante venturum fuisse, valde probabiliter videtur posse inferri: sic habet: *Dicendum, quod in statu innocentiae fuisset generatio ad multiplicationem humani generis; alioquin peccatum hominis fuisset valde necessarium, ex quo tantum bonum consecutum est:* haec S. Doctor, subsumo: atqui majus longè est bonum incarnatio Verbi Divini, quam generatio humana: ergo etiam fuisset in statu innocentiae, ne dicere debeamus, peccatum fuisse valde necessarium ad tantum bonum.

ARTICULUS II.

Statuitur Nostra Sententia.

266. **D**ico. Christus probabiliter venisset, etiam Adamo non peccante, vi praesentis decreti, non quidem formaliter, sed arguitivè. Prob. conclus. 1. ex Scripturis. *Prov. 3. v. 22.* dicitur. *Dominus possedit me in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret à principio. Ab aeterno ordinata sum, & ex antiquis, antequam terra fieret.* Septuaginta interpretes, & cum ipsis SS. Patres Athanasius, Ambrosius, Cyrillus, Nazianzenus, Augustinus, & alij legunt: *Creavit me;* unde recte Suarezio *tom. 1. in 3. p. disp. 5. sec. 2. §. Dico primo.* hoc testimonium Patres Latini, & Graeci, communissimè explicant de Christo, seu Sapiencia incarnata.

Certe S. Athanasius *serm. 3. contra Arianos* sapientiam hoc asserit, & sub medium sic ait: *De eo enim tempore proverbialiter dictum est: creavit me: cum creaturam induerat carnem.* & post pauca. *Illud autem Proverbiorum dictum, ut jam prius admonui, non substantiam Verbi, sed hu-*

manitatem declarat. S. Ambrosius *l. 1. de fidee. 7. ait: Disceant, quemadmodum dictum sit: Dominus creavit me: non dixit: Pater creavit: sed: Dominus creavit me: caro Dominum cognoscit: gloria Patrem significat: creatura nostra Dominum conficitur: charitas Patrem novit.* S. Gregorius Nazianzenus *orat. 36. qua est 4ta de Theologia. sub initium apertè istud creavit de Verbo incarnato explicat, & ait, id humanitati assignandum: & addit: Sapientia, secundum inferiorem quidem generationem creata, secundum autem primam illam, magisque incomprehensibilem genita dicitur.* S. Augustinus *l. 1. de Trinit. c. 12. ait: Secundum formam DEI dictum est: ante omnes colles genuit me.... secundum formam autem servi dictum est: Dominus creavit me in principio viarum suarum.*

Ex his igitur S. Scripturae verbis, juncta SS. Patrum interpretatione, inferitur, quòd Christus ut homo fuerit aliquo modo creatus ante omnia: atqui non fuit creatus ante omnia in executione, ut est per se clarum; cum primum venerit ultima aetate mundi: ergo fuit ante omnia creatus in intentione: non tantum, quòd intentio, seu decretum extiterit ante omnia, sive ab aeterno (nam etiam decretum condendi infantem heri natum ita ab aeterno extitit) sed, quòd ipse Christus principaliter ante omnia, adeoque ante Adamum, & ejus lapsum, fuerit intentus.

267. Rursus ad *Coloss. 1. v. 15.* Christus dicitur: *Primogenitus omnis creaturae; quoniam in ipso condita sunt universa, in caelis, & in terra, visibilia, & invisibilia, sive Throni, sive Dominationes, sive Principatus, sive Potestates: omnia per ipsum, & in ipso creata sunt, & ipse est ante omnes, & omnia in ipso constant.* Et ipse est caput corporis Ecclesiae, qui est principium, primogenitus ex mortuis, ut sit in omnibus ipse primatum tenens; quia in ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare: haec verba iterum (ut solidè probat Suarez *tom. 1. in 3. p. disp. 5. sec. 2. §. Secundo probatur.* ubi citat etiam S. Chrysostomum) debent intelligi de Christo ut homine; nam ut DEUS, non est primogenitus ex mortuis, nec speciale caput Ecclesiae.

Ex his verbis autem sequitur, quòd Christus ut homo, seu Verbum incarnatum, debeat habere primatum in omnibus, adeoque, cum Christus hunc non habuerit in executione, seu actuali physica existentia, debeat eum habere in intentione Divina: hoc est, ut rectè exponit Suarez, ipse debet esse finis, propter quem, & ad cuius honorem, vel gloriam, debent esse condita universa: & non ipse ex primaria intentione esse ordinatus ad alios, sed potius alia omnia ad ipsum: ergo debuit Christus primaria intentione fuisse intentus propter se, & non propter Adamum, adeoque venturus fuisset etiam Adamo non peccante.

268. Respondent adversarij 1. Christum, etiam non venturus fuisset, ad Adamo non peccante,

peccante, tamen potuisse intendi, ut caput Ecclesiae, & primogenitum omnium, atque omnia ad ipsum ordinari, tanquam ad principem, dominum, & habentem primatum &c. Sed contra est. Non sufficit, Christum quomodocunque intendi ut caput, & principem &c. sed debet intendi primaria intentione, ut etiam in hac primatum habeat; alias enim eum non haberet in omnibus.

Rem declaro in exemplo. Si imperator vult conscribere novum exercitum, vult etiam ei praeficere ducem, qui caput sit, & primatum teneat quoad honorem, stipendium &c. non tamen propterea dux est principaliter, seu primaria intentione intentus, sed tantum intentione secundaria: nec propter ipsum conscriptus est exercitus, sed ipse potius propter exercitum constitutus, & exercitus est principaliter intentus. Pariter, juxta hunc modum explicandi, Christus esset intentus, non aliter, ac talis dux, nec ad ejus gloriam essent condita universa, nec ipse primatum teneret in intentione Divina. Quare DEUS erga Christum aliter se habuit, nempe ut imperator, qui filio suo vult facere honorem, & in ejus gratiam conscribit exercitum, & hunc dein filium praeficit.

269. Respondent 2. posse dici, quòd Christus fuerit primò intentus, sed non aliter, quam, ut esset redemptor reparativus, ad cuius gloriam, & honorem, omnia referantur: adeoque etiam Christus habuerit primatum in intentione Divina, nec tamen venisset, si Adam non peccasset. Contra est. Ut rectè Suarez *tom. 1. in 3. p. disp. 5. sec. 3. §. Dico 1.* docet, non potuit DEUS intendere Christum tanquam redemptorem reparativum ut finem in primo signo, vel prima formalitate decreti; alias, cum ad obtinendum hunc finem fuisset absolute necessarium peccatum, etiam hoc saltem virtualiter à DEO intentum fuisset; qui enim intendit finem, necessariò etiam intendit, vel amat medium, ad illum finem necessarium: dedecet autem DEUM, intendere, vel amare peccatum.

270. Nec dicas, DEUM tantum debere intendere permissionem, peccati; nam contra est. In hoc casu deberet DEUS intendere hanc permissionem, ut trahentem post se, necessitate metaphysica, ipsum peccatum, tanquam id, sine quo finis intentus, seu Christus ut redemptor reparativus, obtineri non posset: quod ipsum esset virtualiter velle peccatum. Dein DEUS non potuisset, stante intentione mittendi Christum ut redemptorem reparativum, simul velle, ut non poneretur peccatum originale; quia hoc fuit summè necessarium ad ita mittendum Christum, quem mittere jam antecederet voluit; qui enim vult finem, non potest nolle medium unice necessarium ad eum finem obtinendum. Neque sufficit dicere, hoc decretum DEI esse impediibile; nam etiam affectus impediibilis ad peccatum dedecet DEUM.

Si autem dicas, DEUM esse ita con-

stitutum, ut antecederet etiam nollet Christum, seu finem, nisi jam prius praevissum esset peccatum futurum, tunc Christus non erit prima intentione decretus redemptor reparativus, sed prius jam decreta permissio peccati, & ante hanc jam necessariò intentus Adamus. Aliud longè est in sententia nostra, juxta quam DEUS prima intentione voluit Christum, sed nondum redemptorem: cum autem propter Christum etiam voluerit Adamum, & reliquas creaturas (nec enim DEUS voluit Christum solum, sed primum, & propter ipsum homines, & reliquas creaturas: non autem primò reliquas creaturas, & tunc primum propter istas Christum) cumque dein Adamum praeviderit lapsurum, voluit secunda quasi intentione Christum ut redemptorem: qua ratione peccatum non est medium necessarium ad finem à DEO primò intentum.

271. Probatur conclusio 2. ex Patribus. Inprimis omnes Patres, qui textus Scripturae *Proverb. 8. & ad Coloss. 1.* in nostro sensu explicant, qui sunt plurimi, citati à Suarez *tom. 1. in 3. p. disp. 5. sec. 2.* nobis in hac conclusione consentiunt; etiam dein alibi dicit, Christum non fuisse venturum in carne passibili, si Adam non peccasset, de qua re infra in solutione objectionum. In particulari autem pro nobis stant S. Augustinus *l. 1. de nuptijs, & concupisc. c. 21.* docens, in paradiso, seu statu innocentiae, futura fuisse tria bona matrimonij, scilicet, quòd adesset propagatio sobolis, immunitas à libidine, & sacramentum magnum in Christo, & Ecclesia; inducit enim matrimonium sic loquens: *De me ante peccatum dictum est in paradiso: Relinquet homo patrem, & matrem, & adhaerebit uxori suae, & erunt duo in carne una: quod magnum sacramentum dicit Apostolus, in Christo, & in Ecclesia:* atqui in statu innocentiae non potuisset matrimonium esse sacramentum magnum in Christo, & Ecclesia, nisi Christus etiam in eo statu venisset: ergo.

Prob. 2. Sacramentum hoc magnum in Christo, & Ecclesia, non quidem significat, matrimonium jam tunc fuisse sacramentum, conferens gratiam sanctificantem (ad hanc enim dignitatem primò evehctum est matrimonium per Christum) sed tamen significat, matrimonium illud Adami, & Evae, ac dein aliorum, etiam in statu innocentiae, si hic diutius durasset, fuisse signum significans conjunctionem illam mysteriosam Christi, & Ecclesiae: atqui non potuisset esse tale signum, si Christus non venisset in statu innocentiae; nam fuisset signum falsum: ergo.

Nec dicas, matrimonium in eo statu tantum fuisse signum in actu primo, non verò in actu secundo; nam SS. Hieronymus, Chrysostomus, Ambrosius, Anselmus, & alij Patres passim, (ut habent Suarez *tom. 1. in 3. p. disp. 4. in coment. q. 1. a. 3.* & Cornelius *in c. 5. v. 32. ep. ad Ephes.*) dicunt, matrimonium illud actu significasse conjunctionem Christi, hoc est, Verbi incarnati (Christi)

(Christus enim, ut ibidem observat Suarez, non dicitur de solo Verbo) cum Ecclesia: & S. Augustinus enarrat. in psalm. 138. sic habet: *Dicitur est de primo conjugio: Erunt duo in carne una. Hoc autem ad mysterium interpretatur Apostolus, non frustra esse dictum de illis duobus hominibus, nisi quia in eis jam figurabatur Christus, & Ecclesia. Quod autem de isto matrimonio hic dicit, hoc dicit S. Augustinus loc. ante cit. de omni matrimonio, quod futurum erat, si status innocentie perseverasset.*

272. S. Irenæus l. 3. adversus hæreses c. 33. sic ait: *Prædestinante DEO primum animale hominem, videlicet ut à spiritali salvaretur. Cum præxisteret salvans, oportebat & quod salvaretur, fieri, ut non in vacuum sit salvans: ergo non propter salvandum, seu Adamum, creatus, sive factus est salvans, seu Redemptor: sed, cum hic jam in intentione Divina præxisteret, propter eum etiam creatus est Adam, quamvis prævidus esset lapsurus. S. Cyrillus Alexandrinus l. 5. thesauri c. 8. in fine ait: *Creator nostrer Christum, nostra salutis fundamentum, etiam ante initium mundi fundavit, ut, si prævaricatione caderemus, in ipso rursus renovaremur: quantum igitur ad præscientiam, & consilium, & propositum Patris, & omnis Deitatis, Christus ante secula fundatus est: ergo non primum post permissum peccatum intentus est Christus, sed jam ante; quamvis sub conditione respexerit lapsum hominum; quia etiam intentus est eum in finem, ut, si laberemur, esset, à quo erigeremur. S. Bernardus serm. 3. super Salvæ Regina. ait de B. Virgine: *Propter hanc omnis Scriptura facta est: propter hanc totus mundus factus est: utique autem Christum matri præponit; unde juxta S. Bernardum multò magis mundus propter Christum factus est: hoc est: non ipse propter mundum, sed hic propter ipsum intentus est.***

273. Rupertus Abbas in c. 26. Matth. de gloria, & honore filii hominis l. 13. circa medium ait: *Religiosè dicendum, reverenter est audiendum; quia propter istum filium hominis, gloria, & honore coronandum, DEUS omnia creavit: quod multis ulterius probat. & inferius eodem libro, ubi ex proposito agit hanc questionem: *Utrum iste Filius DEI, de quo hic sermo est, etiam si peccatum, propter quod & nos omnes morimur, non intercessisset, homo fieret, an non: affirmativam sententiam sic probat: *Cum ergo de sanctis, & electis omnibus, dubium non sit, quod nascituri forent omnes, usque ad præfixitum numerum, secundum propositum DEI, quo ante peccatum benedicens: crescite, ait, & multiplicamini: & absurdum sit putare, quod propter eos, ut nascerentur, peccatum necessarium fuerit, quid de isto capite, & rege omnium electorum, Angelorum, & hominum, sentiendum, nisi quod & ipse maxime, causam necessa-***

riam non habuerit ipsum peccatum, ut homo fieret ex hominibus?

Idem Rupertus de glorificat. SS. Trinitatis. c. 20. ait: *Rectius ergo dicitur; quia non homo propter Angelos, imò propter hominem quendam Christum Angeli quoque facti sunt. & c. 21. Igitur probabilis hoc dicimus, quod non tam homo propter supplementum Angelorum numerum, quam & Angeli, & homines propter unum hominem. SUM Christum facti sunt: ergo Christus prima intentione non est factus propter Adamum, & eius lapsum: sed propter Christum factus est Adamus, & omnia reliqua.*

274. Hæc paulò fufius ex SS. Patribus; eoque sententia nostra à quibusdam ideo minùs æstimetur; quia in SS. Patribus fundamentum habere non creditur: quod non ita esse, hucusque probatum est: & confirmatur ex literis Apostolicis Sixti IV. (quas refert Gormaz de incarnat. n. 801. & Ripalda tom. 3. seu appendice ad priores tomos de ente supernat. disp. 1. in premio. sec. 6.) in quibus sic loquitur Pontifex: *Cum duplex sit opinio Catholicorum doctorum circa causas præcipuas incarnationis Verbi Divini: altera, quod si Adam non peccasset, DEI Filius humanam carnem non assumpsisset: altera, quod, etiamsi non fuisset humana natura in primo parente lapsa, adhuc DEI Filius carnem assumpsisset: & opinio utraque pietate fidei, auctoritatibus, & rationibus subsistat &c. ergo neque nostra sententia, tanquam auctoritate destituta, est parvi habenda.*

Confirm. Petrus Galatinus de arcanis Catholicæ veritatis. l. 7. c. 2. refert, traditionem antiquam fuisse veterum Judæorum ex Rabino maxime auctoritatis, quem per antonomasiam *Mogilstrum nostrum sanctum* vocabant, quod DEUS, nisi amore Messie, ejusque matris, motus fuisset ad condendum mundum, eum omnino non condidisset, propter prævisum Adam peccatum: ergo hic lapsus non fuit motivum mittendi Christum: sed, cum iste ratione sui, & propter suam dignitatem, à DEO cum amante, mittendus esset, tantum non permisit se DEUS à peccato Adam retrahi à mundo propter Christum condendo.

275. Prob. conclusio. 3. In nostra sententia melius inter se conciliantur Scripturæ, & Patres, quam in opposita: ergo cæteris paribus est preferenda. prob. ant. Nostra sententia est hæc. Christus primò fuit intentus propter se, & propter ipsum deum Angeli, & homines, tanquam famulitium ejus: cumque dein visus fuisset Adamus lapsurus, & in eo lapsuri etiam posteri, iterum Christus secunda quasi intentione, seu formalitate posteriori decreti, fuit intentus ut passibilis, & moriturus pro populo &c. sed sic optimè conciliantur textus Prov. 8. v. 22. & ad Coloss. 1. v. 15. relati. n. 266. & 267. item textus SS. Patrum, qui dicunt omnia propter Christum intentata, & condita, adeoque ipsum fuisse primum in intentione DEI, consequenter etiam venturum Adamo non peccante, hi, inquam, textus optimè

optimè conciliantur cum aliis textibus Evangelii, & Patrum, infra adducendis, quibus Christus dicitur venisse in remedium peccati, & hoc fuisse causam ejus adventus: ergo.

Prob. mi. Ad hos textus inter se conciliandos in nostra sententia tantum opus est dicere, priores textus respicere primam formalitatem decreti, quæ decernit Christum adventum simpliciter talem, præscindendo suo modò à passibilitate, & impassibilitate: posteriores verò textus respicere secundam formalitatem decreti, quæ decernit adventum Christi in carne passibili. videatur Suarez tom. 1. in 3. p. disp. 5. sec. 2. §. Tertio probari potest. In opposita autem sententia non possunt explicari textus Scripturæ, aut Patrum, adstruentes primatum Christi in omnibus, seu in intentione Divina: neque textus, qui asserunt, peccatum non fuisse necessarium ad Christi adventum, vel ejus prædestinationem: nec alii, in probationibus nostris adducti.

276. Confirm. 1. ratione, quam Rupertus Abbas asserit in textu supra citato, & fundatur etiam in S. Thoma 1. p. q. 20. a. 4. ad 1. ubi Angelicus ait: *DEUS Christum diligit, non solum plus, quam totum humanum genus, sed etiam magis, quam totam universitatem creaturarum; quia scilicet ei majus bonum voluit. Eam rationem etiam amplectitur Suarez tom. 1. in 3. p. disp. 5. sec. 4. §. Dico primò. est autem ratio Rupertus ista. DEUS homines alios, & Angelos, prædestinavit ante lapsum Adam: ergo multò magis Christum, quem plus diligit, prædestinavit ante illum lapsum. ant. supponit Rupertus, & Suarez cit. disp. 5. sec. 2. §. Tertio probari potest. ait, esse commune Theologorum cum S. Augustino: additque, rationem esse claram; eoque electo sit finis, cujus quasi effectus sit permissio peccati: idque, inquit, saltem de Adamo non posse probabiliter negari, neque etiam dubitari de Angelis. conseq. videtur legitima; cur enim magis necessarium sit peccatum ad prædestinationem, seu electionem Christi, incomparabiliter magis à DEO dilecti, quam ad electionem aliorum?*

Confirm. 2. argumento Scoti. Non videtur satis convenienter dici, quod Verbum incarnatum tantum sit bonum occasionatum, hoc est, tale, quod non est bonum simpliciter, & absolute: vel saltem non ut tale amatur, sed tantum occasione alterius, vel ad evitandum malum: e. g. bonum occasionatum est abscissio tibie, in casu, & ex occasione gangræne: item poenitentia in casu, & ex occasione commisi peccati: sed in sententia opposita, Christus tantum fuisset intentus ex occasione peccati Adam, adeoque fuisset bonum duntaxat occasionatum: ergo.

277. Confirm. 3. Decretum intendens Christum propter se, & ejus propriam gloriam, est Christo gloriosus, & simul magis commendat charitatem DEI erga homines: ergo est adstruendum. conseq. non videtur neganda; cur enim dicatur, DEUS potius

R. P. Ant. Mayr, Theol. Tom. II.

elicuisse decretum minùs gloriosum Christo, quem ita amat, & cujus gloriam quærit? nam ipse Christus ait Joan. 8. v. 50. *Ego autem non quero gloriam meam: est, qui querat: scilicet Pater. ant. quoad 1. p. est clarum. quoad 2. prob. DEUS hac ratione voluit visitare nos ex alto, sive agroti, sive sani simus, quæ est major charitas, quam si tantum vellet venire ad agrotos. Et cur DEUS delicias suas, quæ sunt esse cum filiis hominum, alligaverit peccato? Certè non male ait Rupertus in c. 26. Matth. l. 13. de glorificat. filii hominis, post medium. *Tanta charitatis propositum, quo proposuerat DEUS, DEI Verbum, deliciarum cum filiis hominum. . . mirum, & adoratione dignum; quia non evacuavit ex adverso veniens peccatum.**

ARTICULUS III.

Solvuntur Objectiones.

278. **O**B. 1. S. Scriptura, & SS. Patres, quando assignant motivum, seu causam incarnationis, nullam aliam assignant, quam redemptionem generis humani: ergo, cum incarnatione dependeat à liberrima voluntate DEI, cujus rationes, seu motiva, non possunt nobis innotescere, nisi per revelationem, id est, per Sacram Scripturam, aut SS. Patres, non debemus alias causas, & rationes adstruere, quam ab his assignatas, adeoque non aliam causam incarnationis, quam redemptionem generis humani. Resp. neg. ant. In probatione nostræ sententiæ adduximus pro ea plures S. Scripturæ, & SS. Patrum textus, qui assignant aliud motivum, nempe excellentiam mysterii, & primatum Christi: quique videntur plus probare pro nobis, quam textus in contrarium adducti probent pro adversariis. Unde merito motivo redimendi hominem adiungitur aliud, quod etiam se solo DEUM movisset ad ponendam incarnationem.

Textus ab adversariis adductos non disimulabimus: iterum universaliter potest responderi, 1. Et si Patres aliqui unum motivum assignent, non propterea alia excludunt. 2. Quando Patres dicunt, non posito peccato, incarnationem non futuram fuisse necessariam, non ideo asserunt, eam non posito peccato, non fuisse futuram. 3. Patres illi, qui alia motiva excludunt, explicandi sunt, non de adventu simpliciter tali, sed de adventu in carne passibili; nam, si Adam non peccasset, homines carnem passibilem non habuissent; unde nec talem habuisset Christus; præsertim quia tunc passus non fuisset. Hinc non dicimus, Christum in statu innocentie venturum fuisse in carne passibili, sed impassibili. Et sic inprimis videntur necessariò exponendi Patres illi, qui nobiscum explicant textum Prov. 8. de Verbo incarnato, ut notavimus n. 271. Dein sic Patres omnes convenienter explicari posse expressè docet Angelicus supra cita-